

El Defensor del Poble qüestiona que la presó de Puig de les Basses tingui un únic mòdul per a totes les dones

L'informe alerta que aquesta situació afavoreix incidents i afecta la salut mental, i constata que 21 de les 41 internes han patit violència de gènere

El document alerta que aquesta convivència forçada en un mateix espai té conseqüències directes en el dia a dia del mòdul femení. Segons recull l'informe, diverses internes van explicar durant la visita que aquesta situació «afavoreix que hi hagi incidents i afecta la salut mental». El document forma part de l'Informe anual 2025 del Defensor del Poble, que el titular de la institució, Àngel Gabilondo, va registrar a les Corts Generals. Aquesta memòria recull l'activitat global de la institució durant l'any passat i també incorpora la feina feta pel Mecanisme Nacional de Prevenció de la Tortura i Altres Tractes o Penes Cruels, Inhumans o Degradants, que el 2025 va fer 67 visites a llocs de privació de llibertat. En aquest marc, el Mecanisme Nacional de Prevenció va visitar la presó figuerenca el 30 de setembre i l'1 i 2 d'octubre de 2025, sense avís previ, dins del programa de prevenció de la discriminació per raó de gènere. El mateix informe subratlla que el Puig de les Basses és la primera presó dependent de l'administració penitenciària catalana visitada dins d'aquest programa de gènere. El centre també va ser inspeccionat dins del programa sobre discapacitat intel·lectual, tot i que les conclusions d'aquesta part s'inclouran en el proper informe anual del Mecanisme Nacional de Prevenció. Durant la visita, l'equip va examinar les condicions de vida de les dones i les persones trans internes al centre, amb entrevistes a internes, equips tècnics, referents de gènere, personal mèdic, direcció i funcionaris. L'anàlisi subratlla que, a diferència dels homes, les dones del centre penitenciari de Figueres disposen d'un sol mòdul. Aquesta limitació d'espais és un dels punts que el MNP assenyala en l'avaluació del centre gironí, especialment per l'impacte que pot tenir en la convivència, la classificació interior i el benestar emocional de les internes. El document també afirma que es va comprovar que les dones no podien ingressar a la infermeria del centre quan ho necessitaven, «a diferència dels homes» i «en contra del criteri de la direcció mèdica». Arran d'aquesta constatació, el Mecanisme Nacional de Prevenció va demanar informació a l'administració penitenciària catalana sobre aquesta possible discriminació, un dels punts que el text vincula amb les diferències de tracte i d'accés a espais penitenciaris entre homes i dones. El focus sobre el mòdul de dones de Puig de les Basses no és nou. L'Informe anual del Mecanisme Català per a la Prevenció de la Tortura del Síndic de Greuges del 2022 ja va recollir diverses recomanacions per millorar la situació de les internes a la presó de Figueres. Entre altres qüestions, demanava que el departament d'infermeria disposés «com a mínim d'una zona» separada dels homes, que es garantís la igualtat de sous i d'oportunitats laborals per a les internes i que les dones poguessin accedir a instal·lacions i activitats fora del seu mòdul sense coincidir amb interns condemnats per violència masclista. L'informe incorpora una altra dada destacada: de les 41 dones internes a Puig de les Basses, 21 havien estat víctimes de violència de gènere. Això representa el 51,22% del total. El MNP recull que, arran d'aquesta xifra, va demanar informació sobre quin percentatge d'aquestes dones són ateses dins la presó per «recursos comunitaris especialitzats» en l'assistència i recuperació de víctimes. El MNP també constata que l'activació del Protocol de Prevenció de Suïcidis entre les dones internes del centre va ser «el doble respecte dels homes» durant el 2024 i el primer semestre del 2025. L'informe no concreta les xifres absolutes, però sí que remarca aquesta diferència percentual. El document vincula aquestes dades amb la necessitat d'una mirada específica sobre les dones empresonades i les seves condicions de vida. En el cas de la presó de Figueres, el mòdul femení apareix com un dels punts més sensibles de la visita. L'anàlisi també posa el focus en els mecanismes de prevenció i resposta davant possibles casos de violència sexual dins l'àmbit penitenciar. En relació amb Puig de les Basses, el MNP recull que es va aportar una addenda al protocol dels col·legis de l'advocacia de Catalunya per a l'assistència immediata a víctimes de violència masclista internes en centres penitenciaris. Tot i això, el document assenyala

que «no consta el protocol específic» per a la prevenció i detecció de pràctiques de violència sexual ni el procediment d'investigació dels casos detectats que garanteixi «l'acompanyament i la protecció de les víctimes». També apunta que el personal penitenciari no disposa de la formació pertinent en matèria de prevenció de violències sexuals. Un altre dels apartats de la diagnosi fa referència a les dones amb discapacitat o amb perfils de vulnerabilitat. La presó de Figueres, segons l'informe del Defensor del Poble, disposa d'una Unitat d'Intervenció Compensatòria, prevista per a persones amb discapacitat intel·lectual o amb característiques de vulnerabilitat que requereixen una intervenció específica abans de passar a un mòdul ordinari. El MNP constata, però, que durant la visita hi havia "diferents subregistres sobre possibles casos de discapacitat" entre dones internes que "no coincidien entre ells". També assenyala que aquesta unitat només té places per a homes. Per aquest motiu, va suggerir que les dones puguin ser derivades a aquesta unitat o, de manera subsidiària, rebre atenció ambulatoria per part del mateix equip. L'informe també indica que el 12% de les dones internes a la presó de Figueres eren d'ètnia gitana, però que aquesta variable no es registra habitualment ni es contempla com a factor interseccional. Considera que incorporar aquesta informació permetria adaptar millor les intervencions i evitar possibles situacions de discriminació. El capítol sobre discapacitat intel·lectual encara no incorpora totes les conclusions de la visita a Puig de les Basses. El mateix informe assenyala que aquesta part s'inclourà en el proper informe anual del Mecanisme Nacional de Prevenció.

Font del document:

<https://www.diaridegirona.cat/alt-emporda/2026/06/12/preso-de-figueres-defensor-poble-questiona-preso-puig-de-les-basses-un-sol-modul-dones-131281960.html>